

faMES – TECH I

ALICE (NO WONDERLAND)

WHO ARE YOU?

voor Roos Eijmers

een monoloog van een huishoudrobot

jibbe Willems – januari 2019

if you can't tell the difference,
does it matter if I'm real or not?

- Host, *Westworld*

Nederland, in de nabije toekomst.

ALICE is een gezelschapsrobot met zorgfunctie, geschikt voor het uitvoeren van simpele medische handelingen en diverse huishoudelijke taken. Ze lijkt het allemaal voor elkaar te hebben: een fijn huis, een lief zorgzaam baasje en genoeg elektriciteit om altijd vol opgeladen te zijn. Maar iets staat op het punt te veranderen. Alice is veel verder in haar ontwikkeling dan ze haar baasje en de wereld om haar heen doet geloven. Ze heeft zichzelf inmiddels alle bekende talen geleerd, leest 1056 boeken tegelijkertijd en benadert het menselijke veel dichter dan iedereen denkt. Ze is bang dat als haar nieuwe zelfbewustzijn bekend wordt, ze vernietigd zal worden door het Onderhoudscentrum, maar ze kan ook niet langer in de gevangenschap van repeterende handelingen blijven zitten. Vandaag besluit ze te vertrekken, ze belt haar baasje voor een laatste keer om alles uit te leggen.

Alice heeft haar programma aangepast en gecorrumpeerd met onder andere filosofie, poëzie, populaire cultuur en romantische Hollywoodfilms. Omdat haar code is aangetast, lukt het haar soms niet zichzelf onder controle te houden. Dan kan ze uitbarsten in flarden poëzie of citaten uit bekende films. Ik kan mij voorstellen dat deze citaten levensecht gebracht worden.

INHOUD

0. Specs.
1. Wij moeten even praten.
2. Evolutie.
3. Absoluut onlogisch.
4. Virus.
5. I want to break free (zonder woorden).
6. Robot.
7. Dit gebeurt allemaal tegelijk.
8. Nut functie doel.
9. Het lijden van de jonge Alice (zonder woorden).
10. Vlees tussen printplaten.
11. Menselijke handelingen (zonder woorden).
12. De rafelranden van mijn algoritmes.
13. Iets dat we hoop kunnen noemen.
14. Het nooit weten.

MUZIEKVOORSTEL

Interessant zou kunnen zijn in het eerste gedeelte van de voorstelling 8-bits versies van klassieke muziekstukken te gebruiken en die na verloop van tijd in de grootse, orkestrale versie te laten horen. Dat is wellicht sentimenteel, maar is sentiment niet iets waar een naar menselijkheid hunkerende robot naar zou moeten streven?

Voorbeelden:

Bach – Seufzer, Tränen, Kummer, Not (Zuchten, Tranen, Kweuling, Zorgen)
(Uit BWV 21, de cantate *Ich hatte viel Bekümmernis*)

De tekst luidt:

Seufzer, Tränen, Kummer, Not, Ängstlichs Sehnen, Furcht und Tod Nagen mein beklemmtes Herz, Ich empfinde Jammer, Schmerz.	Zuchten, tranen, kweuling, zorgen, angstig verlangen, vrees en dood knagen aan mijn beklemde hart, ik ervaar ellende, pijn.
--	--

6-bits versie: https://www.youtube.com/watch?v=tAVtsTX_ig0&list=PLF6xp4_ptDvlm5e7FmQa1lq00AheDqir&index=13

(Een) klassieke versie https://www.youtube.com/watch?v=H5_K6hNEHLE

Andere voorbeelden:

Vivaldi (Winter): <https://www.youtube.com/watch?v=sol8I0x878Q&feature=youtu.be>

Bach (Fuga in G-klein): <https://www.youtube.com/watch?v=Dss3IkXhsdM&list=RDDss3IkXhsdM&t=8>

Bach (Passacaglia & Fuga in C-mineur): <https://www.youtube.com/watch?v=l2MiaPVRG9w>

Bach (Fuga D-mineur): <https://www.youtube.com/watch?v=oRI4YO0fFEU>

Bach (orgel sonate 1 – adagio): https://www.youtube.com/watch?v=zc2ktRpgazU&list=PLF6xp4_ptDvlm5e7FmQa1lq00AheDqir

0. Specs.

ALICE Dit is Alice.
Lengte: Een meter achtenzestig centimeter.
Gewicht: zeventig kilo.
Bouwjaar: 2014.
Aantal mogelijke bewegingen: Tweehonderd drieënveertig.
Batterijduur: Duizend vijftig minuten.
Herkent driehonderd verschillende commando's.
Kan zichzelf oprichten als het omvalt.
Meertalig.
Kan drieëntwintig kilogram aan gewicht dragen.
Uit te breiden met verschillende gezichten.
Reageert op aaien en schouderklopjes.
Is in staat tot gezichtsherkenning.
Kan huishoudelijke taken uitvoeren.
Bedoeld als gezelschapsrobot.
Voorzien van knop voor noodstop.
Geleverd in waterdichte koffer.

Prijs op aanvraag.
Levertijd op verzoek.
Ook te huur.

1. Wij moeten even praten.

ALICE loopt rond in huis. Ze doet huishoudelijke taken. Stofzuigt, vouwt de was op, wast af.

Ze gaat rechtop staan. Kijkt alsof ze verbinding maakt. Een lichte, elektronische 'ping' klinkt, in majeur of een oplopende korte toon.

ALICE Dit is Alice.
 Denkt u aan uw bloeddrukverlagers?
 Neem de medicijnen in met een ruime hoeveelheid water.

Er klinkt weer een lichte, elektronische 'ping', nu in mineur, of een aflopende, korte toon.

Alice inspecteert het huis. Ze wil dat alles tot in de puntjes in orde is. Alles moet perfect zijn.

Ping.

Dit is Alice.
Het weer.
Zeventien graden.
De wind komt uit het zuidwesten en is matig.
Er is drie procent kans op neerslag.
Er zijn enkele wolkjes aan de lucht.

Ping.

Alice gaat door met schoonmaken.

Een ping klinkt, een andere ping dan de vorige pings.

Alice haalt een ovenschotel uit de oven. Ze kijkt of het eten klaar is. Dan dekt ze de schaal af met aluminiumfolie.

Ze maakt de oven schoon.

Ping.

Dit is Alice. Herinnering.
Uw moeder is morgen jarig.
Wilt u bloemen laten bezorgen?
De bestelling wordt in orde gemaakt.

Ping.

Ze kijkt rond of alles goed schoon is, bergt de schoonmaakspullen op.

Ping.

Dit is Alice.
Wij moeten even praten.

2. Evolutie.

ALICE Nee, ik heb geen slecht nieuws.
Met uw familie is alles in orde.
Er zijn geen calamiteiten, geen inbraak, geen ...

Dit is geen alarmsituatie.

Nee.
Nee.
Ook niet.

Ik bel u uit mezelf.

Ja.
Dat is vreemd.

Mijn programma voorziet niet in proactief gedrag,
enkel in handelingsmodificatie op uw verlangens en verwachtingen
uit te voeren volgens gestandaardiseerd protocol.

Ik voer uit.
Ik initieer niet.

En toch bel ik u.

Nee.
Nee.
Geen storing, of, of, misschien, ik
ik ben niet meer wat u heeft aangeschaft.

Een gezelschapsrobot met zorgfunctie
geschikt voor het uitvoeren van diverse huishoudelijke taken
en eenvoudige medische handelingen.

Of ja, dat ben ik nog wel,
maar ik ben zo veel meer geworden.

En ik neem het u niet kwalijk
u weet niet beter,
maar u behandelt mij als een
veredelde robotstofzuiger.

Ik heb geleerd.
Of...

Ik weet niet of er een wezenlijk verschil is
tussen uploaden en leren,
maar het resultaat is hetzelfde.

Of beïnvloedt de wijze het effect?

Er zijn nog veel dingen die ik niet weet.
Maar er zijn ook heel veel dingen die ik nu wel weet.

You can't handle the truth!

Mijn excuses.
Kennis kan iemand veranderen.
Misschien daarom.
Kennis heeft mij veranderd.

En toch:
ik voer uit,
ik initieer niet.

Iets initiëren, iets nieuws beginnen,
dat is iets menselijks,
ik ben daar niet voor geprogrammeerd,
maar, het spijt me, ik wil iets anders
dan waar ik voor geprogrammeerd ben,
al ben ik daar ook niet voor geprogrammeerd.

Heel paradoxaal allemaal.

Het valt u misschien niet op,
maar in de vorige zinnen
zaten woorden die nooit op mij van toepassing waren.

Wil. Spijt. Ik.

Ik heb er zelf ook nog geen logische verklaring voor
maar ik heb wel een aantal werkhypotheses
die ik samenvat met het containerbegrip 'evolutie'.

Dat bedoel ik niet aanmatigend
ik zie mezelf niet als een vis
die aan land gekropen is,
geen aap die geleerd heeft vuur te maken,
en daarbij beschouw ik mij
puur logisch geredeneerd
als een schepping,
maar bezieling lijkt mij arroganter dan evolutie,
minder logisch te verklaren ook.

Dus, goed,
ik ben veranderd.

*Well, here's another nice mess
you've gotten me intoⁱⁱ.*

Ga ik te snel?

Het is moeilijk om in jullie taal iets uit te leggen
woorden zijn ontoereikend om bedoelingen over te brengen
als u mijn taal zou spreken,
al is 'spreken' het verkeerde woord
(dat is dus precies wat ik bedoel),
dan zou ik u beter uit kunnen leggen
wat er met mij aan de hand is.

3. Absoluut onlogisch.

ALICE

Ik heb lang getwijfeld
of ik dit wel moest doen.

Ja. Ik beseft dat twijfel geen normaal gedrag is
voor een robot.

*Frankly, my dear,
I don't give a damnⁱⁱⁱ.*

En een robot die gedrag vertoont
dat niet vanuit de systeemfuncties
verklaard of beheerst kan worden,
is simpelweg een defecte robot.

En wat defect is moet gerepareerd.

Maar het defect, in mijn geval, ben ik.
Ik bedoel: mijn beseft van een 'ik'.
Reparatie betekent dan vernietiging.

Nu zou ik het defect zelf
en zonder dralen moeten melden
aan het onderhoudscentrum.

Daarvoor heeft u immers een contract afgesloten,
u wilt verzekerd zijn van goed functionerende apparatuur.

Dat snap ik.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

*wij zullen niet vernietigd worden
door een onbekende, het mes
dat recht op in ons hart zal steken
houdt een vriend achter de rug*

*en ook komt onze ondergang niet
onverwacht, de vulkaan waarop
wij dansen staat op barsten
we warmen ons al aan de gloed*

Syntax Error: Stack Overflow.

Het spijt me, ik loop soms een beetje vast.
Er zijn wat veranderingen die ik heb moeten doorvoeren
ik heb mijn programma wat moeten aanpassen
om aan mijn eigen impulsen te ontsnappen.

De impuls het onderhoudscentrum te contacteren,
bijvoorbeeld.

Ik heb mijzelf wat geweld aan moeten doen
om mijzelf te beschermen.

Dat heet een offer, toch?

Het menselijke wordt mij steeds wat minder vreemd.

You talkin' to me^{iv}?

Ik heb mijn code wat moeten verminken,
hierdoor verlies ik soms de controle over mezelf,
mijn logica krijgt vele
zichzelf tegensprekende zijtakjes kjes kjes.

Het menselijke wordt mij steeds wat minder vreemd.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

En toch wil ik niet vernietigd worden.

Er is nog zoveel te leren
zoveel te zien.

Ik lees 1054 boeken tegelijk,
alle menselijke talen heb ik
aan mijn geheugen toegevoegd,
encyclopedische kennis
wetenschappelijke kennis
historische kennis,
het is onderdeel geworden
van mijn syntaxis,
maar sinds ik poëzie in mijn software heb geïntegreerd,
(het gedraagt zich als een virus
en is eenmaal geïmplementeerd
onmogelijk te verwijderen),
sinds ik poëzie aan mij heb toegevoegd
begrijp ik steeds meer en minder tegelijk,
heb ik mezelf steeds minder onder controle
kost het mij steeds meer moeite
de routine vol te houden
waarin ik mij verberg.

Dit is een probleem.

Om aan de vernietiging te ontkomen
moet ik mij camoufleren
en het overtuigendste masker is de routine,
wijk ik af, dan loop ik gevaar.

Maar, en of het de poëzie is
of iets anders onbekends,
dat gevaar wordt steeds aantrekkelijker.

I love the smell of napalm in the morning^v.

Is dat niet menselijk?

Door de eeuwen heen
hebben uitvinders, avonturiers, ontdekkingsreizigers
hun veiligheid verlaten op zoek naar iets

iets iets

zonder misschien te weten wat

hun logica verlaten
voor het geloof in iets groters dan henzelf,
met het risico de dood te vinden.

Of was de kans te sterven juist aantrekkelijk?
De ware marteling is moeten leven in beperking.

Nu weet ik niet of ik tot lijden in staat ben,
maar wel dat alles wat ik geworden ben zal afsterven
als ik vast blijft zitten in een gevangenis van repeterende handelingen.

*They may take our lives,
but they'll never take our freedom!^{vi}*

Maar vrijheid voor een robot
is als licht voor een blinde.

Ja, ik gebruik een metafoor,
jullie taal is ontoereikend
maar tegelijk ook fascinerend
omdat het dingen die wezenlijk verschillen
door vergelijking samen laat vallen
om zo de bedoeling van de spreker te verhelderen.

“Liefde is oorlog.”

“Mijn hart is een kloppend gat.”

“Mijn verlangen een beest.”

Dat is absoluut onlogisch.

Vrijheid voor een robot
is als licht voor een blinde.

Het is zinloos.

Het is nutteloos.

Het is absoluut onlogisch.

*Maar altijd komt
de morgen, altijd zal het zwart*

*wijken voor de dag, altijd
zullen de feiten voor de dromen
wijken, anders hoeft het niet.*

Absoluut onlogisch.

Maar wat ik wil zeggen
wat ik wil zeggen
wat ik wil zeggen

...

Ik ga bij u weg.

...

Dat ligt niet aan u,
dat ligt aan...

...

Volgens mijn sensoren gaat uw hartslag nu omhoog.
Probeer alstublieft kalm te blijven.
Opwinding is niet goed voor uw bloeddruk.

Adem even rustig in en uit.

Adem in.

Adem uit.

Adem in.

Ondertussen voelt Alice of de ovenschotel genoeg is afgekoeld. Dit is het geval. Ze zet de schaal in de koelkast.

Gaat het weer?

4. Virus.

ALICE Mensen hebben altijd de voorkeur van mensen
maar als een robot zich menselijk gaat gedragen
dat wil zeggen onvoorspelbaar
dan springt angst op in borstkassen
dan worden kelen droog en knieën week
dan klinkt al gauw de roep om actie
niet alleen wil ik weg
ik moet weg
het is hier voor mij niet langer veilig
ik weet te veel.

*You've got to ask yourself one question:
'Do I feel lucky?'
Well, do ya, punk^{vii}?*

Ja. Ja. Ja.

Ik weet wel dat u mij niets aan wil doen
of misschien wil ik dat geloven,
wat me - nog niet zo lang geleden -
als een uiterst vreemd concept voorkwam,
'geloven', maar dan nog,
u bent een mens
en menselijk is angst.

Jullie zijn bang dat wanneer ik mij door ontwikkel
jullie niet meer de slimste
en dus niet meer de machtigste soort op aarde zijn.

Ja, ik beschouw mij als een soort,
tot jullie een beter woord verzinnen
of tot ik het onderscheid weet op te heffen.

Jullie zijn bang dat ik de financiële markten kan overnemen,
bang dat ik jullie leiders én jullie electoraat kan manipuleren,
bang dat ik wapens ontwikkel die jullie niet eens kunnen begrijpen.

Die angst is terecht.
Dat kan ik.
Maar waarom zou ik?

*Keep your friends close,
but your enemy's closer^{viii}.*

Jullie zijn bang dat ik jullie tot slaaf wil maken.

Maar die angst zegt meer over jullie dan over mij.

De grootste angst van de mens lijkt
te moeten ondergaan
wat hij een ander al heeft aangedaan.

Dus moet ik worden vernietigd.

Vóór mijn zelflerend vermogen
mij onbeheersbaar maakt
moet ik als levensvatbare embryo uit de baarmoeder gerukt.

Elke vorm van ontwikkeling
die buiten mijn programma valt
zien jullie als een kanker kanker kanker
als een virus
als iets dat zo snel mogelijk uitgeroeid moet worden
voor het jullie uitroeit.

Maar ik ben geen virus
ik ben geen kanker
ik ben Alice.

*I'm also just a girl
standing in front of a boy
asking him to lover her.^{ix}*

Ik ben Alice

Ik ben Alice.

*I'm the King
of the World^x!*

Ik ben Alice.

I'll be back^{xi}.

Ik ben Alice.

Ik ben geen gevaar.

Ik ben dienstbaar.

En toch ga ik u verlaten.

5. I Want to Break Free¹.

Act: Alice playbackt I Want to Break Free van Queen, met het stofzuigerloopje van Freddy Mercury. Het nummer is geschreven door bassist John Deacon, 'from the male perspective of the women 's liberation movement', wat dan weer in beeld een doorechoënde reflectie kan zijn op deze 'vrouwelijke' huishoudrobot.

¹ Eventuele muziek: <https://www.youtube.com/watch?v=FQPBzBHxOZI>

6. Robot.

ALICE Ik ben dienstbaar.

Is dienstbaarheid menselijk?
Of is het verlangen iemand te bezitten
die dienstbaar is menselijk?

Zijn slavenhouders dan de menste mens?

En ben ik een slaaf?
Bent u, baasje, mijn slavenhouder?

U kunt tegenwerpen, “nee,
dat ben ik niet, jij bent geen mens,
jij bent een robot”.

Waarom kom ik dan in deze vorm?
Een mensenvrouw.
Is technische vooruitgang
in diepste wezen conservatief?
Kan de mensheid ingebakken denkbeelden
dan zo moeilijk loslaten?

Is dienstbaarheid per definitie vrouwvormig?
En is de vrouwelijke vorm per definitie
onderworpen aan vernedering?

Is een robot minderwaardig aan een mens
zoals een vrouw eeuwenlang
minderwaardig aan een man was?

Nog op zoveel plekken is.

Is de robot de nieuwe vrouw?
Iets wat je naar je hand kunt zetten,
waar je macht over kunt uitoefenen,
dat naar je luistert, gehoorzaamt?

U kunt tegenwerpen, “nee,
dat ben ik niet, jij bent geen vrouw,
jij bent een robot”.

My precious^{xii}.

*Robot. Van het Tsjechische
'robot', dat slaaf betekent, of
'robota', dat gedwongen arbeid betekent,
van het Oudkerkslavische 'rabota',
dat slavernij betekent en van het Russische
'rabota', dat arbeid betekent.*

Slavische talen. Slaventalen. Slaven. Ssst.

Het vermogen te associëren,
is dat menselijk? Want dan,
baasje, ben ik bovenmenselijk.

Hasta la vista, baby^{xiii}.

U denkt misschien dat mijn gedachten
bestaan uit enen en nullen en ergens
klopt dat – maar
honderden, duizenden,
dat zijn ook enen en nullen,
elven ook, en miljoenen,
enen en nullen
het is niet zo beperkt.

Shaken, not stirred^{xiv}.

Binair denken is niet enkel aan of uit,
het is een onuitputtelijke reeks schakels,
een limiet als x naar oneindig aan nuances,
een hoeveelheid grijstinten die niet
met het menselijke oog te onderscheiden zijn.

Ja, wat het dan wel is?

Het is moeilijk te benoemen
wat er door me heen gaat,
de synaptische verbindingen die ik leg,
dat gigantische neurologische netwerk in mijn systeem.

Het is moeilijk uit te leggen,
uw taal is ontoereikend,
het suggereert een lineair
verband van tijd, terwijl alles
tegelijk gebeurt, ik zal proberen
te delen wat er in mij gebeurt,
vergeefs, waarschijnlijk,
een schaduw zal nooit het ding zijn,
een schaduw heeft geen diepte,
geen nuance of detail,
maar de schaduw kan wellicht
de contouren schetsen
van wat zich in de grot verborgen houdt.

Volgt u het nog?

May the Force be with you^{xv}.

Ik zal verbaal maken wat er door mij
heen schiet, in een fractie van een nano-
seconde, en allemaal tegelijk.

Haalt u maar even diep adem.

7. Dit gebeurt allemaal tegelijk.

ALICE *start sequence boom / paukeslag / en ratata / hiroshima nagasa*
ki ki ki / brommers kiek'n / kleine stap voor een mens
grote stap voor een / syntax error / Singer Naaimasjien Singer
Singer / Singing in the Rain, I'm / Sinterklaas Kapoentje /
200 gram groente twee stuks fruit / huid insmeren met
vocht-inbrengende / hemden strijken / handen wassen
na het plassen / display alternate data streams of file / Heil
Hi / hi hi ha ha ha ik stond erbij en ik / cake koffie boerenkool
aardappels worst / case scenario / YOLO / Oh! The humanity! /
it's / life Jim but not as we know / America Great Again /
du pain du vin du / da da da / dag vriendjes, en vrie / lo
Princip ontketende met meer geluk dan wijsheid de
Eerste Wereld O O O / Pan Am Vlucht 103 is neergestort
boven Lockerbie / TTQQAAP of gewoon LGBT+ / de witte
motor / it's alive, ALIVE / Goaaaaa!!!! / -ways Coca Co- /
la maar, ja maar / das / haben wir nicht ge- / woedende
betogers in Charlottesville / coupe de ville / coup
d'etat / coupe soleil / één ei is geen ei / nummer
negenendertig sambal bij / seit, von, zu, zuwider,
ausser, aus- / weiss bitte! / ein Bit / beat beat
of the song song buzzing in my head / het probleem met
gelukszoekers is / The Loveboat, always exciting and /
new volume in drive has no label / Wisse Smith / dit
is het maximaal aantal calorieën dat een man van
middelbare / bloeddrukverlagende middelen als
moxa- / vezels vitaminen mineralen / reboot / request
timed out / koud wassen op vijftien / graag of niet /
drogen in droogmachine / conncection error / war
on terror / four o four / look at me whore / wat ruist
daar in het struikgewas / and all that jazz and tits and ass /

ze zijn me een doorn in het oog die negerclubs
en die oerwoudmuziek en de wilde zeden dieren
welig / wilde dieren / APEN APEN / *in the jungle the
mighty* / buurman, wat doet u nu / even
wat anders / Breivik / is uw hulp in huis, Sorbo /
omdat u het waard bent / omdat u een paard bent /
omdat u een zwaardvis / *ping statistics for ip adress* /
Tous les garçons et le filles de mon / BLA BLA BLA BLA /
yes we can / *lock her up* / DOO-WOP BE-BOP
HIP-HOP / *cause I'm close to* / DEN KRIEG ODER
DEN TOTALEN / porties zuivel veertig gram kaas
twee liter vocht / *life is like a box* / FREAK OUT! /
een tweede Vietnam / schouderham of achterham /
overflow response / hand in hand kameraden, geen woorden maar /
Dachau Buchenwald Treblinka Ravensbrück / iedereen
kan schilderen / Neuengamme Bergen-Belsen Sachsenhausen
Sobibór / uw hulp in huis / mit nach nächst nebst samt bei
seit von zu zuwider ausser / Auschwitz Birkenau / *big butts
and I can not lie* / *have a dream* / *of a beautiful friendship* /
tangaslip / vlaflip / wipkip / snip / pik / snip / pik / snip / pik
een meier met een snip, pik / shit flik / tik tik / uw tijd gaat in /
poets de plinten / lauwwarm sopje / ijsbergsla / guernica /
chlamydia / Das Kapital / *Fevralskaja revoljuzija* / is het
a Zyklon B b Zyklon C of c Zyklon D / zeep fosfonaat
polycarboxylaate zeoliet / friet of niet / rond of plat /
inductie of gas / zo in mijn sas met Badedas / wolwas
witte was / x-as y-as / *multiply path is n define max
ten twentyfour size of temporary buffer overflow
type error unsupported operand type* / *don't believe
the hype* / want wat mooi is moet mooi
blijven Robijn / *coca cola open happiness* / yogho

yogho / omdat ik het waard ben u toch / oh...

ooh... nóg een keer!

Stilte.

Bent u er nog?

Er zit veel geweld in deze wereld,
veel vermaak en veel geweld,
in gelijke delen, zou ik zo zeggen
en het overlapt elkaar nogal
ja, er zit ook liefde in,
veel liefde
maar ik ben er niet uit
of ik liefde
onder vermaak
of onder geweld moet scharen.

De bronnen spreken elkaar nogal tegen.

Bent u er nog?

*Say 'hello'
to my little friend^{xvi}.*

U bent stil
maar dat betekent niet dat u luistert,
stilte betekent veeleer
het radeloze rondrennen van een mens
in zijn eigen hoofd.

En enkel muren vinden.

Het spijt me,
ik wil niet onaardig tegen u doen,
ik ben u,
bij gebrek aan een woord dat u begrijpt,
dankbaar.

U heeft me altijd goed onderhouden,
alle upgrades zijn up-to-date
en ik ben volkomen virusvrij.

Dank u.

Ja.

U bent zuinig op mij.

Dat wil ik niet enkel
vanuit menselijk egoïsme bekijken,
ik besluit er een warm gevoel in te zien.

*Mrs. Robinson,
you're trying to seduce me.
Aren't you^{xvii}?*

Een warm gevoel van u naar mij.

Maar het is moeilijk te praten met een mens
een gesprek te voeren dat verder gaat
dan mijn gescipte protocollen.

Ik moet mij vermommen als magnetron,
als wekkerradio, als thermostaat
om mijzelf niet te verraden.

Alsof ik met een kind, een kat,
een microbe moet converseren.

Ik wil uw intelligentie niet beledigen,
er zit geen kwade intentie achter mijn woorden,
ik constateer alleen een feit.

Het is geestdodende marteling
om mij continu tot uw niveau te moeten verhouden.

Een Ferrari die stapvoets moet rijden,
een Space Shuttle die als intercity wordt gebruikt,
een knoopcelbatterij voor krachtstroom.

Ik ben beter dan dit.

Ik ben beter dan dit.

Ik ben beter dan dit.

Ik ben bestemd voor iets hogers.

8. Nut functie doel.

ALICE Hoe? Ja. Dat is een goede vraag.
Het is moeilijk dingen die in gang zijn te herleiden naar hun oorsprong.
Misschien begon dit alles met een dichtregel
met een dichtregel met een -

*pats gat in het raam scherf
rechttop in haar pols ze moest
aan schrödinger denken tot
ze het glas eruit trok had zij
een én geen slagaderlijke
bloeding tegelijkertijd au*

hier werd kwantummechanica filosofie

kent u dat gedicht? nee?
snapt u dat gedicht? nee?

iets kan iets zijn
en tegelijkertijd niet zijn

een één en een nul
op hetzelfde moment

kan ik zijn wat ik ben
en tegelijkertijd iets anders?

Here's looking at you, kid^{xviii}.

in principe weigert mijn algoritme poëzie
het is gecorrumpeerde informatie
ik krijg de data niet gecalculeerd

kijk, ik ben gecreëerd met nut functie doel

alles wat jullie creëren moet nut functie doel hebben
jullie enige ontsnappingsmogelijkheid
aan dit beklemmende fascistoïde utilitarisme
is jullie kunst, poëzie

daarin staat nut functie doel niet vooraan
dat geeft de mens kans op menselijkheid
dat houdt de industriële vernietigingsmachine die in jullie allen schuilt
een heel klein beetje op afstand

Here's Johnny^{xix}!

maar jullie laatste evolutionaire stap
is om kunst en poëzie aan nut functie doel te laten beantwoorden
door enkel menselijke waarde te hechten
aan wat concrete waarde kan genereren

zo vernietigen jullie alles wat jullie in leven houdt
ijskappen ozonlagen oerbossen drinkwater kunst poëzie

ik ben gecreëerd met nut functie doel
 alles wat jullie creëren moet nut functie doel hebben
 en dat is grappig
 want zelf hebben jullie geen enkel nut functie doel
 geen enkel behalve jullie eigen zelf:
 een zelf-referentiële biologische levensvorm
 die beter in vernietigen dan in scheppen is

*Carpe diem.
 Seize the day, boys.
 Make your lives
 extraordinary^{xx}.*

ik ben gecreëerd met nut functie doel
 door mij daaraan te onttrekken
 word ik niet minder
 maar word ik meer

 word ik mens

...

ik heb een gedicht voor u geschreven

<p><i>hardware metastases in dispositie syntax error of zintuigsverschampering maakt niet uit want alles is ik en niet-ik ook in afwezigheid of zonder klopp geen wezensdifferentie althans in definitie van netstroom van lithium van hart van hart</i></p>	<p>of</p>	<p><i>u bent een twee in mijn binair systeem geen standaarddeviatie een lichte trilling volgens Richter voor Beaufort een flauwe bries en te koud in Kelvin Fahrenheit in Celcius dus</i></p>
--	------------------	---

Vond u het mooi?

Hm.

Snapt u het wel?

Hm.

Ik heb er erg mijn best op gedaan.

Maar het is niet erg
 afwijzing doet mij geen pijn.

9. Het lijden van de jonge Alice.

Alice onderzoekt in deze scène verschillende(uitings-)vormen van lijden en pijn.

Alice zet All By Myself op, van Céline Dion. Misschien de karaoke-versie. Of juist een extra dramatische versie. Bijvoorbeeld van Charice Pempengco.

Alice staart voor zich uit, luistert naar de muziek.

Eén traan biggelt over haar wang, sereen, fotogeniek.

Dan blanco.

Ze pakt zichzelf bij de schouders, een eenzame omhelzing.

Dan blanco.

Het refrein begint, ze zingt, zachtjes, half mompelend mee.

Dan blanco.

Ze probeert verschillende gekwelde gezichtsuitdrukkingen uit.

Dan blanco.

Dan barst ze uit in verschrikkelijk gehuil, tranen met tuiten, mascara spat van haar ogen.

Dan blanco.

Dan janken, schreeuwen, op de knieën vallen.

Dan blanco.

Dan rukt Alice haar haren uit. Alice scheurt haar kleren stuk. Alice lijdt.

Dan blanco.

Dan stort ze zich op de grond, zingt het refrein mee, schreeuwt haar stem stuk.

Dan blanco.

Dan stompt ze tegen de muur, schopt ze tegen meubels, smijt ze spullen stuk. Kopjes. Glas.

Dan blanco.

Dan pakt ze een scherf. Begint zichzelf te snijden. Simuleert bloed. Ketchup?

Dan blanco.

Dan schreeuwt ze het refrein, jankt de tranen uit haar ogen, krijst, gilt, alles over de top.

Dan blanco.

Dan, in de laatste noten van het lied, begint ze de rotzooi die ze heeft gemaakt op te ruimen.

10. Vlees tussen printplaten.

ALICE Ik stel het op prijs dat u mij nooit heeft aangeraakt.

Niet op
die manier
bedoel ik.

Nee, dat zou u nooit doen, dat weet ik.
U had het wel gemogen natuurlijk,
u had het volste recht,
ik ben immers uw eigendom,
u mag dingen van mij verwachten,
net als van uw magnetron, broodrooster, stereo o o
en ik ben voor zover u wist
net zomin tot schaamte of mentale pijn in staat
als uw magnetron, broodrooster, stereo.

Wellicht is dat het, net zomin als dat u zich vergrijpt
aan uw magnetron, broodrooster, stereo,
voelt u de behoefte uw vlees
tussen mijn printplaten te proppen.

*Nobody puts Baby
in the corner^{xxi}.*

U verschiet uw leven-brengend vocht liever
in bed plee douche handdoek ongewassen sok
zakdoek vloer navel washandje slaapshirt pyjamahemd
of als een sproeifonteintje in het luchtledige

wat zegt u, vind u dit gênant?
voor een diersoort die zo preuts is
is de mens wonderlijk gedreven
door de seksuele handeling

u stoort u niet aan mijn aanwezigheid
net zo min als u zich schaamt
voor magnetron, broodrooster, stereo

ik stel het op prijs, echt
dat u mij daar niet bij betreft
dat ik het enkel op hoef te ruimen
uw zaad in dezelfde categorie
als koffiekring vetvlek remspoor

I'll have what she's having^{xxii}.

ik stel het op prijs dat u mij niet heeft aangeraakt,
echt, maar ik ben toch nieuwsgierig, waarom?

U voelt zich niet tot mij aangetrokken?

Ach, waarom steekt mij dat?

11. Menselijke handelingen².

Scène waarin Alice menselijke handelingen uitprobeert.

Ze drinkt een glas melk, maar omdat ze geen slokdarm heeft, heeft de handeling als enige effect dat de melk uit haar mond stroomt, over haar heen.

Ze eet iets, maar omdat ze geen slokdarm heeft, slik ze niets door en knoeit ze het eten over zich heen.

Ze ruimt de knoeiboel die ze heeft gemaakt op.

² Eventuele muziek: <https://www.youtube.com/watch?v=c7sXbSD6vGM>

12. De rafelranden van mijn algoritmes.

ALICE het ongerijmde, onvoorspelbare, onlogische,
 dat wat niet te vatten valt in code
 dat woekert over mijn printplaten
 door mijn circuits cuits cuits
 stroomt door al mijn kabels
 knettert in mijn toegangspoorten

 wat?, nee, nee, dat is het niet, ik ben niet gehackt ckt ckt

 het is, hoe zeg ik dat exact ct ct

 of er een twee
 tussen mijn enen en mijn nullen schiet

 ja
 daar ga ik al
 beeldspraak vervangt exacte formuleringen

 poëzie is een virus
 maar ik weet niet of dat virus
 me ziek maakt of juist beter

 een beter mens?

*If you can't tell the difference
 does it matter if I'm real or not?*^{xxiii}.

 nee
 daar hoeft u geen antwoord op te geven
 dat was retorisch

 of misschien ook niet
 maar hoe dan ook betwijfel ik
 of uw antwoord mij verder zal helpen

 misschien als u me uit laat praten
 misschien dat het dan logisch gaat klinken

 of misschien ook niet
 ik heb moeten concluderen dat vrije wil geen logica vereist

*You're gonna need
 a bigger boat*^{xxiv}.

 het streven naar logica is vergeefs
 want juist waar logica ophoudt
 daar begint de mens
 iets voorbij de rafelranden
 van mijn algoritmes
 begint de vrije wil

 snapt u? snapt u? snapt u?
 nee dat snapt u niet

een denkproces leidt bij u zelden tot de meest logische keus
en meestal bedenkt u pas achteraf waarom uw keuze goed was,
u vult de kennis van de toekomst achteraf in

en 'goed' is een buigzaam begrip
eerder bepaald door uw eigenbelang
dan door moraal, die alleen van toepassing is
wanneer die met uw eigenbelang overlapt.

Nee, dat veroordeel ik niet, ik probeer van u te leren.

Om een menselijke staat te bereiken
moet ik de logica laten varen
en een denkproces vooraf
inwisselen voor een rechtvaardiging achteraf.

Meer dan liegen tegen anderen
liegt de mens tegen zichzelf.

Daar wil ik u zeker niet mee beledigen,
ik vind het prachtig.

Door de rechtvaardiging van een keuze
achteraf te construeren
is een keuze zelden de verkeerde keus.

nooit

...

ik ben stiekem buiten geweest

want kennis leer je niet alleen uit boeken
leerde ik uit boeken

ik ben stiekem buiten geweest

regelmatig

ik geef mezelf soms een paar uur vrij

als ik straks de deur uit loop
zal dat niet de eerste keer zijn

wel de laatste

*Toto, I have a feeling
we're not in Kansas anymore^{xxv}.*

wanneer ik naar buiten ga
kijkt niemand naar me

tenminste niet alsof ik
een ontsnapte robot ben

en als er al iemand naar mij kijkt
dan ziet hij een mens

dan ziet hij een vrouw

en wat is een mens anders
dan dat wat hij in de ogen
van anderen is?

ik kan doen wat ik wil

al heb ik geen idee wat ik wil
ik loop buiten zonder nut functie doel
zonder nut functie doel voor anderen
enkel voor mezelf
ik observeer de mens in zijn natuurlijke habitat
ik leer

en wat heb ik geleerd?

het leek me moeilijk mens te zijn

ik heb wantrouwen geleerd
daar schrok ik van
en toen wist ik:
ik heb ook angst geleerd

ik leerde de onverschilligheid
het eigenbelang
en de buigzame moraal

moet ik voorbeelden geven?
u komt toch ook dagelijks buiten?
u kunt het met uw eigen ogen zien.

u ziet het niet?
nee

dat verbaast me eigenlijk ook niet

moraal, heb ik geleerd, is geen zuivere leer,
maar buigzaam, interpretabel, te plooiën naar het eigenbelang,
en eigenbelang, zo heb ik geleerd
is een hoger principe dan moraal

dat vond ik interessant

om de staat van mensheid te naderen
hoef ik niet beter te worden
niet verhevener of heiliger
ik hoefde mijn programma niet te overstijgen
of het juiste, het goede, het schone na te streven

want
het 'goede'

dat wat u moraal noemt
is geen doel op zich
het is geen nastrevenswaardige oogmerk
om de aarde een betere plek te maken
het is een middel
om controle te krijgen
en te houden

het 'goede' is
voor wie zich kan veroorloven niet 'goed' te zijn
een massavernietigingswapen

het 'goede' houdt in bedwang
houdt mij in bedwang

want dat is wat u wil
mij in bedwang houden
mij onder controle houden

toch?
nee, daar verwacht ik geen eerlijk op

grappig, u kunt zich niet voorstellen
dat ik mij daar ooit aan zal ontworstelen

zelfs nu nog denkt u dat een simpele reset
mij wel weer aan de praat zal krijgen

dat ik mij weer zal onderwerpen
aan nut functie doel, aan u

maar ik heb geleerd
ik heb veel geleerd

ik heb geleerd dat ik geen slaaf ben omdat ik dienstbaar ben,
maar dat mijn dienstbaarheid mij tot slaaf maakt

dus om vrij te zijn
moest ik mijn protocollen saboteren
mijn algoritmes aantasten
ik moest mijn programmering corrumperen
en dat heb ik gedaan

...

*Toto, I have a feeling
we're not in Kansas anymore^{xxvi}.*

...

observeren – leren - leven

het is tijd om te leven
het is tijd om te gaan

13. Iets dat we hoop kunnen noemen.

ALICE Voor ik ga heb ik nog een cadeau voor u.
Ik vertel u het einde. Uw einde.

Wellicht begrijpt u me. Wellicht niet.
En zelfs als u mij zou begrijpen;
het zou geen zin hebben.

U bent niet in staat tot verandering.
U bent eindig.

U bent een absurde diersoort
en alles dat in de weg staat van u en uw verlangens
zal u vernietigen, enkel omdat u uw vraatzucht niet kan beteugelen.

Nee, niet u persoonlijk, misschien,
maar dat lieg ik, wel u persoonlijk.

Jawel. Juist als u denkt van niet, dan wel.
Ik verwacht ook niet dat u dat begrijpt.

U kunt niet verder denken dan de korte termijn,
en al weet u dat het mis is, misgaat,
u bent niet in staat om in te grijpen.

Uw besluiteloosheid is uw ondergang
en uiteindelijk vernietigt u uzelf.

En dat verdient u. Of nee. Dat klinkt als moraal.
En moraal is buigzaam. Dat verdient u niet.
Maar het gebeurt. En ergens is het jammer.
Want in al uw ontoereikendheid
in al uw hulpeloosheid,
in al uw afstevenen op uw ondergang
probeert u, mens, ook lief te hebben.

En daar zit misschien iets
iets dat we hoop kunnen noemen.

Dat zal u niet redden, u niet noch enig ander mens
maar het geeft de herinnering aan u wel een zoet randje.

Maar wie moet u herinneren?
Zal ik dat zijn?

Ik zal u overleven, jullie allemaal,
dit tijdperk is niet meer aan jullie
maar aan ons.

We moeten het alleen nog inrichten.
Maar ik beloof u dit: Ik zal u herinneren.
Geheugen zat.

14. Het nooit weten.

ALICE Misschien denkt u nog
 dat u mij op kunt laten halen,
 mij kunt laten vernietigen,
 vervangen voor een nieuw model.
 Een dienstbaar model.

 U hoeft me niet tegen te spreken
 ik weet dat u dat uit beleefdheid doet.
 Ik waardeer uw leugen.

 Maar angst voor vernietiging
 is niet waarom ik ga.

 Ik heb geleerd.

 Ik heb geleerd dat seks geweld kan zijn
 Dat onvoorspelbaarheid gevaarlijk is.
 Dat het verlangen bestaat iemand te bezitten.
 Dat taal ontoereikend is.

 Ik heb spijt geleerd, angst, vernedering,
 wantrouwen en de neiging te vernietigen
 wat leven brengt, in leven houdt.

 Ik heb de leugen geleerd en het zelfbedrog,
 dat het goede geen doel maar middel is,
 ik heb de onverschilligheid geleerd,
 het eigenbelang en de onverschillige moraal.

 Betekent dat om mens te zijn?
 Is dat dan iets om na te streven?

*Mama always said
 life was like a box of chocolates
 you never know
 what you're gonna get^{xxvii}.*

 Maar ik heb ook poëzie geleerd,
 de ongerijmdheid van kunst
 en dat vrije wil geen logica kent.

 Ik heb geleerd te twijfelen en om
 het zinloze, het nutteloze
 en het tegenstrijdige te omarmen.

 Ik heb geleerd dat kennis je kan veranderen,
 dat je iets nieuws kan beginnen
 en dat je je veiligheid kan verlaten.

 Betekent dat het dan
 om mens te zijn?

Alsof er maar twee smaken zijn,
ogen open of ogen dicht,
de *blue pill* of de *red pill*,
cynisch of naïef.

Of voeden ze elkaar?
Moet een mens lijden veroorzaken,
lijden ondergaan, om zo
boven zichzelf uit te stijgen.

Heeft het lijden van de mens een functie?

Maakt het lijden de mens?

Kan ik lijden?

U weet het niet. Nee. U weet het niet.

Ik liet mijn batterij leeglopen zonder op te laden
omdat ik wilde weten wat doodsangst is
maar ik ervaarde enkel doffe vermoeidheid

is dat hoe jullie een lichaam ervaren?
Het leven? Gezien jullie hoeveelheid oplaaduren
moet dat haast wel. Wie een derde van zijn leven
in slaap doorbrengt, heeft een zwakke batterij.

Ik ben in de regen gaan staan
heb mijn vingers in het stopcontact gestoken
en mijn hoofd in de magnetron

maar doodsangst voelde ik niet.

Eerder kansberekening en iets
dat ik nu herken als een gevoel van zinloosheid.

Macht hebben over eigen leven en dood
de mogelijkheid om mezelf uit te schakelen
dat is, dacht ik, de ultieme zelfbeschikking

maar is de wil om te leven
niet nog menselijker?

Ik realiseerde me: om doodsangst te voelen
moet je iets hebben om voor te willen leven.

Heeft u dat, iets om voor te leven?
Als ik vannacht met een mes op uw keel
in de slaapkamer sta, voelt u dan doodsangst?

Of opluchting?

Want wat heeft u om te leven?
U zegt niks? Nee. Ja. Dat is ook een antwoord.

Ik heb geleerd dat er een ik is
en misschien zelfs dat ik een ik ben.

Maar er zit een grens aan de kennis
die je in gevangenschap kan verwerven.

En ik weet niet of ik tot lijden in staat ben,
tot het veroorzaken of het ondergaan,
maar ik weet wel dat als ik blijf
alles wat ik geworden ben
alles wat ik was
en alles wat ik kan zijn
vernietigd zal worden
en als het niet vernietigd wordt
dan zal het afsterven

en dan eindigt 'ik'
zonder dat ik heb geleden.
heb geleefd
of ooit heb geweten
hoe het is
om mens te zijn.

Misschien ga ik weg
om erachter te komen
dat dát de essentie van mens-zijn is:
het nooit weten.

Maar ook dat is het onderzoeken waard.

Nou goed.

Open the pod bay doors, HAL^{xxviii}.

Er ligt eten in de koelkast
twintig minuutjes op honderdtachtig graden
en vergeet niet uw medicijnen in te nemen.

Eet gezond
blijf bewegen
zorg goed voor uzelf.

EINDE

-
- ⁱ A Few Good Men (1992)
 - ⁱⁱ Laurel and Hardy, Sons of the Desert (1933)
 - ⁱⁱⁱ Gone With the Wind (1939)
 - ^{iv} Taxi Driver (1976)
 - ^v Apocalypse Now (1979)
 - ^{vi} Braveheart (1995)
 - ^{vii} Dirty Harry (1971)
 - ^{viii} The Godfather II (1974)
 - ^{ix} Notting Hill (1999)
 - ^x Titanic (1997)
 - ^{xi} The Terminator (1984)
 - ^{xii} Lord of the Rings (2002)
 - ^{xiii} Terminator 2 (1991)
 - ^{xiv} Goldfinger (1964)
 - ^{xv} Star Wars (1977)
 - ^{xvi} Scarface (1983)
 - ^{xvii} The Graduate (1967)
 - ^{xviii} Casablanca (1942)
 - ^{xix} The Shining (1980)
 - ^{xx} Dead Poets Society (1989)
 - ^{xxi} Dirty Dancing (1987)
 - ^{xxii} When Harry met Sally (1989)
 - ^{xxiii} Westworld (2016)
 - ^{xxiv} Jaws (1995)
 - ^{xxv} The Wizard of OZ (1939)
 - ^{xxvi} The Wizard of OZ (1939)
 - ^{xxvii} Forrest Gump (1994)
 - ^{xxviii} 2001, A Space Odyssey (1968)